

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ ÜRETİM ALANLARI İNCELEME GEZİSİ RAPORU.

Gezi Tarihleri : 1-3 Haziran 2015

Katılanlar : Mahmut Arslan, İbrahim Arslan, Hakan Öziç

Mercimek üretim alanlarındaki bitki gelişimini, ekim alanını, hastalık zararlı durumunu, verimliliği ve rekolte miktarını incelemek ve gözlemlemek amacı ile her yıl düzenlenen Güneydoğu Anadolu mercimek üretim alanları inceleme gezisi 31 Mayıs-2 Haziran 2015 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

İnceleme gezisi süresince Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin ve Batman illerinde kırmızı mercimek üretim alanlarında incelemeler yapılmıştır.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerine göre 1 Ekim tarihinden 30 Nisan tarihine kadar Güneydoğu Anadolu bölgesinde ölçülen yağış miktarı 540,8 mm olarak kaydedilmiştir. Uzun yıllar ortalaması olan 477 mm yağış miktarına göre Güneydoğu Anadolu bölgesi %13,3 oranında daha fazla yağış almıştır. 2014 yılında kaydedilen 316 mm lik yağış miktarına göre ise 2015 yılında %71,1 oranında yağış miktarında artış tespit edilmiştir.

Mayıs 2015 döneminde ise yağışların geçen yılın üstünde olduğu bilinmekle birlikte henüz resmi bir veri bulunmamaktadır.

Kuraklık analizi verilerine göre son dokuz aylık dönemde kuraklık ile ilgili bir problem ile karşılaşmamıştır. Gaziantep, Kilis bölgesi normalden fazla nemli bir yıl geçirirken Şanlıurfa'nın çevresi ve Diyarbakır'ın batı kesimi uzun yıllara göre biraz daha nemli bir üretim dönemi geçirmektedir. Diğer bölgelerde ise kuraklık yönünden her hangi bir olumsuzluk tespit edilmemiş olup uzun yıllar ile benzer bir sezon seyretmektedir.

TÜİK,2015 verilerine göre 2014 yılında mercimek ekim alanlarının 2.324.481 da, üretimin 325.000 ton ve verimliliğin 140 kg/da olduğu ve Mayıs 2015 üretim sezonu tahminlerine göre ise mercimek üretiminin %0,9 artış göstererek 328.000 ton olacağı tahmin edilmektedir.

İnceleme gezisi süresince üretim parsellerinden alınan gözlem ve gölgesel değerlendirmeler aşağıda sunulmuştur.

Gaziantep-Kilis ovası arasında mercimek üretim alanlarında gözle görülür miktarda azalmanın olduğu dikkat çekmiştir. 2015 üretim sezonunda mercimek üretiminden nohut üretimine doğru bir tercihin olduğu gözlenmiştir. İklim verilerinde de görüldüğü üzere incelenen bu bölgede yağışın uzun yıllara göre oldukça fazla kaydedilmesine bağlı yabancı ot yoğunluğunun oldukça fazla olduğu görülmüştür. Ot yoğunluğunun fazla olmasına bağlı bu bölgede bitki gelişiminin tam anlamda yeterli olmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenden verimliliğin geçmiş yıllara göre daha az olacağı düşünülmektedir.

Şanlıurfa bölgesi uzun yıllardır ülkemizde en çok mercimeğin yetiştirildiği bölge olma özelliğini taşımaktadır. Sulanan alanların bu bölgede artmasıyla birlikte her yıl ekim alanlarında daralmanın olduğu bilinmektedir. 2015 üretim sezonunda Şanlıurfa bölgesinde üretimlerin Hilvan, Siverek, Viranşehir arasında kalan bölgede ağırlık kazandığı görülmüştür. Şanlıurfa'nın batı kesiminde Suruç, Onbirsan kasabalarının çevresinde ekim alanları görülse de bu alanlar çok fazla değildir. Kuzeye doğru Akziyaret bölgesinde ekim alanının geçen yıl ile benzerlik gösterdiği görülmüştür. Özellikle kurak giden senelerde verimliliğin çok düştüğü bu kesimde bu yıl verimliliğin iyi olduğu söylenebilir. Yabancı otun yağışlara bağlı

fazla olması hasat işlemlerini olumsuz etkilese de biçilip destelendikten sonra harmanlamanın bu bölgede yaygın olması yabancı otun etkisini ortadan kaldıracaktır. Hilvan çevresinde özellikle iç kesimlerde geçen yıl ile benzer bir ekim alanının olduğu görülmüştür. Yağışların bu bölgede biraz daha düzenli olduğu bitkilerde tane tutumundan anlaşılmaktadır. Siverek istikametine doğru ekim alanlarının biraz azaldığı gözlenmiştir. Hilvan çevresindeki verimliliğin geçen yıldan fazla olacağı ise rahatlıkla söylenebilir. Siverek`den Karakeçi, Viranşehir`e doğru üretim alanlarının yoğun olduğu ve Şanlıurfa bölgesindeki en çok ekilişin bu bölgede olduğunu tespit edilmiştir. Yabancı ot yoğunluğunun da bu bölgede çok fazla olduğu, bazen mercimek üretim parsellerinin bu ot yoğunluğunda görünmez halde olduğunu görülmüştür. Mayıs ayı yağış miktarının mevsim normallerinin üzerinde gerçekleşmesi yabancı otun boylanmasına sebebiyet vermiş olsa da tane tutumunun dolayısıyla verimliliğin yabancı ot yoğunluğundan çok etkilenmeyeceği düşünülmektedir. Çünkü bu bölgede bıçak ile biçim yaygın hasat yöntemidir. İncelenen bitkilerde yağışa bağlı çiçeklenmenin uzun süre devam ettiği ancak bitkinin üst kısmında gerçekleşen bu çiçeklenmenin taneye dönemediği tespit edilmiştir. Geçen birkaç yılda Karakeçi`den Viranşehir`e doğru üretim alanların oldukça azaldığı görülmekteydi. Bu yıl mercimek fiyatlarının yüksek olması nedeniyle bu kesimde ekim alanlarının gözle görülür oranda arttığı gözlenmiştir. Viranşehir çevresinde yer yer görülen ekim alanları geçen yıl ile benzerlik göstermektedir. Şehrin çıkışından sonra Mardin istikametine doğru önemli bir üretim parseline rastlanmamıştır.

Mardin bölgesi mercimek üretiminin en fazla azaldığı bölge olma özelliğini taşımaktadır. Gerek Mardin`nin batısında gerekse doğusunda üretim miktarına katkı sağlayacak ciddi bir ekim alanı görülmemiştir. Nusaybin çevresinde de durum benzerdir. Midyat civarında bir miktar ekim alanı mevcut olmakla birlikte bu alanlar küçük parsellerden oluşmaktadır.

Batman bölgesi sahip olduğu kuru tarım arazilerinin fazlalığı ve geçmiş yıllarda bu bölgede mercimek tarımının fazla yapılmamasına bağlı üretim alanlarını genişleten bir bölgedir. Hasankeyf, merkez ve Beşeri bölgesinde görülen ekim alanları Siirt`in Kurtalan ve Diyarbakır`ın Silvan bölgelerine doğru devam etmektedir. Lokal yağışların yoğunluğuna göre yabancı ot yoğunluğu bölge içerisinde farklılık göstermektedir. İncelenen üretim parsellerinde verimliliğin geçmiş yıllara göre daha fazla olacağı yönündedir. Batman bölgesinde mercimek fiyatlarının mevcut durumda seyretmesi halinde önümüzdeki yılda üretim alanlarında artış olacağı söylenebilir.

Diyarbakır bölgesi mercimek üretimi bakımından uzun yıllar istatistiklerine göre Şanlıurfa`dan sonra ikinci sırada yer alan bölgemizdir. İçinde bulunduğumuz üretim sezonunda üretim alanlarının yoğunluğunun Diyarbakır, Silvan, Bismil arasında olduğu gözlenmiştir. Geçen yıla göre bu kesimde üretim alanının arttığı ve bu kesimde üretim parsellerinin geniş arazilerden oluştuğu görülmüştür. Yer yer dolu zararının bitkilerde yatmaya sebebiyet verdiği görülse de buna bağlı hasadın yapılamayacağı yada yatmaya bağlı bitki çürümelerinin olduğu arazilere rastlanmamıştır. Lokal yağışlara bağlı otlamanın etkisi bu kesimde rahatlıkla görülebilmektedir. Geç gelen yağışlara bağlı olarak çiçeklenmenin fazla olduğu ancak üst kesimlerdeki çiçeklerin dumur olarak tane bağlamadığı bu kesimde de tespit edilmiştir. Diyarbakır`dan Hani istikametine doğru geçen yıla göre verimliliğin fazla olduğu gözlenirse de özellikle Lice yolu üzerinde ekim alanının azaldığı tespit edilmiştir. Bu azalmanın geçen yılki düşük verimlerden dolayı olduğu düşünülmektedir. Diyarbakır Silvan istikametinde de durum benzerdir. Diyarbakır bölgesinde arazilerin büyük olması nedeniyle hasat genelde biçerdöver ile yapılmaktadır. Yabancı ot yoğunluğunun fazla

olması ve mevcut yabancı otun yeşil olması bu yöntem ile hasadı zorlaştıracak ve hasat kayıplarını artıracak gibi görünmektedir.

Genel bir değerlendirme yapıldığında;

- Batman bölgesinde daha önceki yıllarda ekim alanının çok fazla olmaması ve ürün fiyatlarının cazip olmasına bağlı üretim alanlarının artış gösterdiği,
- Mardin bölgesinde üretim alanlarının bitmek üzere olduğu,
- Gaziantep, Kilis kesiminde mercimekten nohuda yönelimin olduğu,
- Yağışların 2015 yılında mevsim normallerinden fazla gerçekleştiği, dolayısıyla düşen yağışın verimliliği olumlu etkilediği,
- Mayıs ayı yağışının fazla olması yabancı otun hem boyunu hemde yoğunluğunu artırdığı,
- Geç gelen yağışların hastalık ve zararlı etkisini artırmadığı, verime çok fazla olumsuz etkide bulunmadığı,
- Özellikle Diyarbakır bölgesinde Biçerdöver ile hasadın yabancı ot yoğunluğuna bağlı hasat kayıplarına yol açabileceği,
- Mahsulde analiz oranının yüksek olabileceği,
- Batman dışında artan azalan ekim alanının birbirini karşılayacağı,
- 2015 rekolte miktarının beklenen hasat kayıplarından fazla bir kaybın olmaması halinde 350.000 ton civarında olacağı

Yapılan gözlemler, tespitler ve arazi incelemeleri çerçevesinde tahmin edilmektedir.